ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-2

BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINING OG'ZAKI NUTQ MALAKALARINI TAKOMILLASHTIRISHGA DOIR XORIJIY TAJRIBALARNING QIYOSIY TAHLILI

Olimova Mohida Rustamjon qizi
Namangan davlat universiteti tayanch-doktoranti
E-mail: olimovamohida74@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirishga qaratilgan xorijiy tajribalar qiyosiy tahlil asosida o‘rganiladi. Tadqiqotda kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning nutq kompetensiyasini shakllantirishdagi o‘rni yoritiladi. Shuningdek, ilg‘or xalqaro tajribalarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: og‘zaki nutq malakasi, xorijiy tajriba, qiyosiy tahlil, kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, nutq kompetensiyasi, pedagogik texnologiyalar.

Olimova Mohida Rustamjon’s daughter
PhD candidate of Namangan state university
E-mail: olimovamohida74@gmail.com

COMPARATIVE ANALYSIS OF FOREIGN EXPERIENCES IN IMPROVING THE ORAL SPEECH SKILLS OF PRE-SERVICE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS

Abstract: This article presents a comparative analysis of foreign experiences aimed at improving the oral speech skills of pre-service English language teachers. The study highlights the role of communicative approaches, interactive methods, and modern pedagogical technologies in developing speaking competence. It also discusses possibilities for adapting effective international practices to the national education system.

Keywords: oral speech skills, foreign experience, comparative analysis, communicative approach, interactive methods, speaking competence, pedagogical technologies.

Олимова Мохида Рустамжон кизи
Старший докторант Наманганского государственного университета
E-mail: olimovamohida74@gmail.com

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ УСТНЫХ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация: В статье представлен сравнительный анализ зарубежного опыта, направленного на совершенствование устных речевых навыков будущих учителей английского языка. Рассматривается роль коммуникативного подхода, интерактивных методов и современных педагогических технологий в развитии речевой компетенции. Также обсуждаются возможности адаптации эффективных международных практик в национальной системе образования.

Ключевые слова: будущие учителя английского языка, устные речевые навыки, зарубежный опыт, сравнительный анализ, коммуникативный подход, интерактивные методы, речевая компетенция, педагогические технологии.

KIRISH

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-6, ISSUE-2

Globallashuv jarayonining jadallashuvi va xalqaro muloqotning kengayishi chet tillarini, ayniqsa ingliz tilini samarali o‘qitish zaruratini yanada oshirmoqda. Zamonaviy ta’lim tizimida ingliz tili o‘qituvchisidan nafaqat nazariy bilim, balki yuqori darajadagi og‘zaki nutq kompetensiyasi ham talab etiladi. Shu sababli bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirish pedagogik tayyorgarlikning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ayniqsa, real kommunikativ vaziyatlarda erkin va samarali muloqot qila olish bugungi kun o‘qituvchisi uchun asosiy professional ko‘nikmalardan biri sifatida qaralmoqda.

So‘nggi yillarda rivojlangan mamlakatlar tajribasida og‘zaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, autentik materiallardan foydalanish hamda raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish keng qo‘llanilmoqda. Ushbu tajribalar o‘qituvchi tayyorlash jarayonida talabalarni faol muloqotga jalb etish, nutqiy faollikni oshirish va amaliy til ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Biroq mazkur yondashuvlarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish hamda ularning samaradorligini qiyosiy jihatdan o‘rganish dolzarb ilmiy muammolardan biri bo‘lib qolmoqda [8].

Mazkur maqolaning maqsadi — bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini takomillashtirishga qaratilgan xorijiy tajribalarni qiyosiy tahlil qilish, ularning samarali jihatlarini aniqlash hamda milliy ta’lim amaliyotiga tatbiq etish imkoniyatlarini yoritishdan iborat. Tadqiqot natijalari kelajakdagi ingliz tili o‘qituvchilarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlarni o‘quv jarayoniga samarali integratsiya qilish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirishga doir xorijiy tajribalarni o‘rganish uchun qiyosiy-tahliliy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy-pedagogik adabiyotlar, xorijiy ta’lim dasturlari hamda ilg‘or metodik tajribalar tahlil qilindi. Shuningdek, kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar va zamonaviy pedagogik texnologiyalarning nutq kompetensiyasiga ta’siri nazariy jihatdan o‘rganildi. Olingan ma’lumotlar umumlashtirish, taqqoslash va ilmiy xulosalar chiqarish metodlari asosida tahlil qilindi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirish masalasi ko‘plab xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan. Kommunikativ yondashuv asosida nutq kompetensiyasini shakllantirish zarurligi Hayms [4] hamda Kaneyl va Sveyn [6] tomonidan asoslab berilgan bo‘lib, ular til o‘rganishda muloqotga yo‘naltirilgan faoliyatning ustuvor ahamiyatini ta’kidlaydi. Harmer [3] va Skrivener [6] esa og‘zaki nutqni rivojlantirishda rolli o‘yinlar, juftlikda ishlash va muammoli vaziyatlarga asoslangan mashg‘ulotlarning samaradorligini ko‘rsatib o‘tgan.

Zamonaviy tadqiqotlarda autentik materiallar hamda raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali talabalarning nutqiy faolligini oshirish masalasi alohida yoritilgan [5-7]. Ushbu olimlar nutq ko‘nikmalarini rivojlantirishda real kommunikativ vaziyatlarga yaqin o‘quv muhitini yaratish muhimligini ta’kidlaydilar. Shuningdek, o‘qituvchi tayyorlash dasturlarida reflektiv amaliyot va hamkorlikda o‘qitish usullarining ahamiyati ham ko‘plab ilmiy ishlarda qayd etilgan [2].

Mahalliy tadqiqotlarda ham bo‘lajak o‘qituvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, interaktiv metodlardan foydalanish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish masalalari keng o‘rganilgan. Biroq xorijiy tajribalarni qiyosiy tahlil asosida og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirish kontekstida tizimli o‘rganish hali ham dolzarb ilmiy yo‘nalish bo‘lib

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

qolmoqda. Shu bois mazkur tadqiqot mavjud ilmiy qarashlarni umumlashtirib, samarali xorijiy tajribalarni aniqlashga qaratilgan [9].

TAHLIL VA NATIJALAR

Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Xorijiy tajribalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan mamlakatlar ta’lim tizimida nutq kompetensiyasini shakllantirish faqat nazariy bilim berish bilan cheklanmay, balki faol kommunikativ amaliyotga asoslanadi. Ayniqsa, AQSh, Buyuk Britaniya, Finlandiya, Janubiy Koreya va Singapur kabi mamlakatlarda o‘qituvchi tayyorlash dasturlarida og‘zaki nutqni rivojlantirish markaziy o‘rin egallaydi [11].

Birinchidan, kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan dars jarayonlari talabalarni faol nutq faoliyatiga jalb etishga xizmat qiladi. Xorijiy oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak o‘qituvchilar real hayotiy vaziyatlarga yaqin kommunikativ topshiriqlar orqali o‘z nutqiy kompetensiyalarini rivojlantiradilar. Masalan, debatlar, muammoli vaziyatlarni hal qilish, prezentatsiyalar va intervyu shaklidagi mashg‘ulotlar talabalarda erkin fikr bildirish hamda muloqot madaniyatini shakllantirishga yordam beradi. Ushbu metodlar nutqni tabiiy rivojlantirishga xizmat qilib, talabalarni passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylantiradi.

Ikkinchidan, interaktiv metodlar xorijiy tajribada keng qo‘llaniladi. Juftlikda ishlash, kichik guruhlar bilan muhokama, rol o‘ynash texnikalari va loyihaviy faoliyatlar talabalarni hamkorlikda muloqot qilishga undaydi. Bunday yondashuvlar talabalar o‘rtasida nutqiy ishonchni oshiradi hamda tilni amaliy qo‘llash imkoniyatini kengaytiradi. Ayniqsa, Finlandiya va Kanadadagi o‘qituvchi tayyorlash dasturlarida reflektiv dialoglar va o‘zaro baholash (peer-feedback) tizimi og‘zaki nutqni rivojlantirishda samarali vosita sifatida qo‘llanilmoqda.

Uchinchidan, autentik materiallardan foydalanish nutq kompetensiyasini rivojlantirishda muhim omil sifatida e’tirof etiladi. Xorijiy universitetlarda talabalar real hayotga oid videolar, podkastlar, intervyular va media matnlar asosida muhokamalar olib boradi. Bu jarayon talabalarni tabiiy til muhitiga yaqinlashtiradi hamda talaffuz, intonatsiya va nutqiy strategiyalarni rivojlantiradi. Natijada talabalar nafaqat grammatik jihatdan to‘g‘ri, balki kontekstga mos nutq qurishni o‘rganadilar.

To‘rtinchidan, zamonaviy raqamli texnologiyalar og‘zaki nutqni rivojlantirishda innovatsion imkoniyatlarni yaratmoqda. Onlayn platformalar, virtual sinflar, video konferensiyalar va sun’iy intellektga asoslangan nutq tahlil vositalari xorijiy ta’limda keng qo‘llanilmoqda. Masalan, talabalar xalqaro hamkorlik dasturlari orqali turli mamlakat talabalari bilan onlayn muloqot qilish imkoniyatiga ega bo‘lib, real kommunikativ tajriba orttiradilar. Bu esa ularning nutqiy moslashuvchanligini va madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasini oshiradi.

Beshinchidan, xorijiy tajriba o‘qituvchi tayyorlashda reflektiv amaliyotning muhimligini ko‘rsatadi. Talabalar o‘z nutqiy chiqishlarini yozib olib, ularni tahlil qilish, o‘z xatolarini aniqlash va rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish orqali nutq malakalarini mustaqil ravishda takomillashtiradilar. Mentorlik tizimi ham og‘zaki nutqni rivojlantirishda samarali vosita sifatida qaraladi, bunda tajribali o‘qituvchilar yosh mutaxassislarga individual maslahatlar beradi.

Shu bilan birga, xorijiy tajribani milliy ta’lim tizimiga joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Masalan, talabalar sonining ko‘pligi, dars vaqtining cheklanganligi hamda texnologik resurslarning yetarli emasligi kommunikativ metodlarni to‘liq qo‘llashga to‘sqinlik qilishi mumkin. Biroq mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish, kichik guruhli mashg‘ulotlar tashkil etish hamda raqamli resurslardan bosqichma-bosqich foydalanish orqali bu muammolarni bartaraf etish mumkin.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

VOLUME-6, ISSUE-2

Umuman olganda, qiyosiy tahlil natijalari shuni ko‘rsatadiki, xorijiy ta’lim tizimlarida og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirish kompleks yondashuv asosida olib boriladi. Kommunikativ metodlar, interaktiv faoliyatlar, autentik materiallar va raqamli texnologiyalar uyg‘unligi talabalarni real muloqotga tayyorlaydi. Ushbu tajribalarni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional kompetensiyasini oshirish, ularning nutqiy faolligini rivojlantirish va zamonaviy ta’lim talablariga mos mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot doirasida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining og‘zaki nutq malakalarini takomillashtirishga qaratilgan xorijiy tajribalar qiyosiy tahlil qilinib, ularning asosiy metodik yo‘nalishlari va samarali jihatlari aniqlandi. Tahlil natijalari shuni ko‘rsatdiki, rivojlangan mamlakatlar ta’lim tizimida og‘zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirish kommunikativ yondashuvga tayangan holda, talabalarning real muloqot faoliyatiga faol jalb etilishi orqali amalga oshiriladi. Bu jarayonda nazariy bilimdan ko‘ra amaliy nutqiy faoliyatga ustuvor ahamiyat berilishi talabalarni erkin fikr bildirish, muloqot strategiyalarini qo‘llash hamda professional kommunikativ kompetensiyani shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Shuningdek, interaktiv metodlar — juftlikda ishlash, kichik guruhlarda muhokama, debatlar, rol o‘yinlari va loyihaviy faoliyatlar — talabalar o‘rtasida nutqiy faollikni oshirishda samarali vosita sifatida namoyon bo‘ldi. Ushbu metodlar talabalarni passiv o‘quvchidan faol suhbatdoshga aylantirib, ularning nutqiy ishonchini kuchaytiradi va tilni real vaziyatlarda qo‘llash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Autentik materiallardan foydalanish esa talabalarni tabiiy til muhitiga yaqinlashtirib, talaffuz, intonatsiya va kontekstga mos nutq qurish qobiliyatini rivojlantiradi [10].

Tadqiqot natijalari zamonaviy raqamli texnologiyalar va onlayn platformalarning og‘zaki nutqni rivojlantirishdagi ahamiyatini ham tasdiqladi. Virtual muloqot, video konferensiyalar va xalqaro hamkorlik loyihalari orqali talabalar turli madaniyat vakillari bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega bo‘lib, ularning madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasi rivojlanadi. Shu bilan birga, reflektiv amaliyot, o‘z-o‘zini baholash va mentorlik tizimi nutq malakalarini mustaqil ravishda takomillashtirishda muhim pedagogik vosita sifatida e’tirof etildi.

Biroq xorijiy tajribalarni milliy ta’lim tizimiga joriy etishda mavjud resurslar, dars hajmi va texnologik ta’minot darajasi kabi omillarni inobatga olish zarur. Shu sababli ilg‘or metodlarni mahalliy sharoitga moslashtirish, kichik guruhli mashg‘ulotlarni kengaytirish, o‘qituvchilar malakasini oshirish hamda raqamli resurslardan bosqichma-bosqich foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, xorijiy tajribalar asosida og‘zaki nutq malakalarini rivojlantirish kompleks, tizimli va innovatsion yondashuvni talab etadi. Ushbu tajribalarni milliy o‘qituvchi tayyorlash tizimiga integratsiya qilish bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining professional tayyorgarligini kuchaytirish, ularning kommunikativ kompetensiyasini oshirish hamda zamonaviy ta’lim talablariga javob beradigan malakali mutaxassislarni shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. Applied Linguistics, 1(1), 1–47.
2. Farrell, T. S. C. (2015). Reflective practice in ESL teacher development groups: From practice to theory. Springer.
3. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching. 4th Edition. Pearson Longman.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 10.25 / 2025

VOLUME-6, ISSUE-2

4. Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), Sociolinguistics (pp. 269–293). Penguin.
5. Richards, J. C. (2006). Communicative language teaching today. Cambridge University Press.
6. Scrivener, J. (2011). Learning Teaching. 3rd Edition. Macmillan.
7. Thornbury, S. (2005). How to Teach Speaking. Pearson Education Limited.
8. Brown, H. D. (2007). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. 3rd Edition. Pearson Longman.
9. Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). Teaching ESL/EFL Listening and Speaking. Routledge.
10. Celce-Murcia, M., Brinton, D. M., & Snow, M. A. (2014). Teaching English as a Second or Foreign Language. 4th Edition. National Geographic Learning.
11. Kumaravadivelu, B. (2006). Understanding Language Teaching: From Method to Postmethod. Routledge.